SIBIU

ANUL 116 Sibiu, 1 august 1968 Nr. 29—30

Telegraful Român

Biblioteca orăşenească "Ştefan Gheorghe" Sibiu str. Bariţiu 5

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserţiunile se adresează ADMINISTRAŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

Sfinţirea bisericii din Avram Iancu

Parohia Avram Iancu, numită înainte Vidra de Sus, este aşezată pe unul din afluenţii de seamă ai Arieşului, precum şi pe dealurile îmbrăcate în fîneţe şi păduri de fag, care se ramifică din cele două vîrfuri ale Munţilor Apuseni: Bihor şi Muntele Găina, acesta din urmă ştiut nouă din cunoscuta şi străvechea nedeie — „Tîrgul de fete" — care se desfăşoară aici an de an, în prima Duminică după Sf. Ilie.

Numirea acestei parohii ne produce în inimi emoţii sfinte oarecum, căci aici s-a născut marele erou al revoluţiei transilvănene din 1848, Avram Iancu, acest brav fiu al poporului nostru, profund legat de masele care l-au plămădit şi duşman aprig al nedreptăţii, al îmbuibaţilor, al celor ce asupreau sub toate formele poporul român pe aceste străvechi meleaguri.

Înaintaşii „Craiului Munţilor", cum mai este numit Avram Iancu, au clădit, în 1792, o biserică din zid, care însă n-a fost sfinţită de arhiereu. Făcîndu-i-se, sub conducerea actualului preot, Arsenie Obancea, reparaţii generale cît şi zugrăveală nouă, parohienii de pe aceste frumoase plaiuri au avut bucuria de a avea în mijlocul lor pe I. P. S. Mitropolit *Nicolae* al Ardealului, care le-a sfinţit biserica, Duminică, 7 iulie 1968.

De la Sibiu, I. P. S. Sa a fost însoţit de P. C vicar Tr. Belaşcu, P. C. profesori M. Şesan şi Gh. Şoima, P. C. prot. al Sibiului N. Todor şi C. diaconi I. Bolog şi Gh. Papuc.

Cînd soarele se ridicase binişor deasupra brădetului care străjuieşte comuna spre răsărit, în ziua arătată, Înaltul nostru Ierarh a fost întîmpinat de credincioşi, avînd în frunte soborul preoţesc .

Adresîndu-se I. P. S. Sale în cuvîntul de bun venit, P. C. prot. al Cîmpenilor, *Ioan Mihon*, a spus printre altele: „Aţi venit aici, Înalt Prea Sfinţite Părinte, să revedeţi copilăria, aici unde au suferit părinţii noştri truda şi chinul trecutelor vremi, aici unde a dospit aluatul revoluţiilor româneşti" din Transilvania.

Răspunzînd, I. P. S. Mitropolit Nicolae *a arătat, printre altele, bucuria de a se vedea pe locurile natale. „Mă bucur şi pentru aceea că aici sînt oameni vrednici, legaţi de patrie şi popor, de Biserica strămoşească", îndemnînd pe credincioşi să fie „vrednici de înaintaşii noştri şi la fel ca ei să stăm neclintiţi în credinţa străbună, legaţi de patria noastră înfloritoare".*

După slujba de sfinţire, a urmat apoi Sfînta Liturghie, care s-a desfăşurat afară, în văzul şi auzul tuturor credincioşilor.

Imediat după citirea Sf. Evanghelii, a predicat P. C. prot. *N. Todor*, insistînd cu deosebire asupra slujirii preoţeşti. „Lucrarea preoţească este lucrarea lui Dumnezeu în mijlocul credincioşilor. Credincioşii şi preoţii împreună, pe lîngă Biserica străbună, au contribuit la păstrarea unităţii poporului nostru, a omeniei, a nădejdii de mai bine, a hărniciei şi a tot ce face cinste oamenilor".

La priceasnă a predicat P. C. prof. *M. Şesan*, care zăboveşte mai ales asupra creaţiunii, în mijlocul căreia stă omul, cu însuşirile şi posibilităţile sale de-a se desăvîrşi. „De aceea, sensul vieţii creştine este sfinţirea, căci pentru această viaţă a dat Mîntuitorul Sf. Sa Evanghelie", îndrumînd la unitate, căci „păstrînd unitatea credinţei, păstrăm unitatea şi liniştea patriei".

La sfîrşitul Sf. Liturghii a predicat P. C. vicar *Tr. Belaşcu*, tălmăcind, pe înţelesul credincioşilor, Evanghelia zilei, zugrăvind cu deosebire chipul moral atît de frumos al sutaşului, care-şi tratează slujitorul nu ca pe un rob, ca pe un animal, cum era obiceiul vremii, ci ca pe un om, ca pe un frate. Aşa se face că sutaşul aleargă cu neţărmurită încredere la Mîntuitorul, rugîndu-l să-i vindece sluga. Credinţa este o mare comoară şi prin credinţă şi noi „să devenim fii buni ai Bisericii noastre şi buni cetăţeni ai Patriei".

A vorbit de asemenea parohul local, C. pr. *A. Obancea*, care exprimă bucuria credincioşilor săi de a avea în mijlocul lor pe Arhipăstor. Face apoi o dare de seamă asupra istoricului bisericii, arătînd lucrările de reparaţii care s-au făcut în ultimul timp şi în care a fost sprijinit cu tot elanul de păstoriţii săi, cărora le mulţumeşte pentru jertfelnicia lor.

Mulţumeşte I. P. S. Mitropolit Nicolae pentru osteneala şi cinstea de-a le-o sfinţi.

Mulţumeşte de asemenea Departamentului Cultelor şi organelor puterii de stat pentru sprijinul acordat.

Mulţumiri aduce şi preoţilor care au participat la bucuria praznicului.

A vorbit apoi I. P. S. Mitropolit Nicolae, *cuvînt pe care nu-l putem reda în toată întinderea sa, dar din care reţinem idei ca: Explicarea felului în care se face o sfinţire de biserică; unde se ridicau la început bisericile şi anume pe mormintele martirilor sau mucenicilor. Şi Biserica noastră românească a dat mucenici pentru credinţă, în care sens I. P. S. Sa se ocupă de mitropoliţii de Alba-Iulia: Sava Brancovici şi Ilie Iorest şi de cuvioşii părinţi Visarion şi Sofronie şi credinciosul ţăran Oprea Miclăuş din Săliştе, care „s-au împotrivit la încercarea împăratului habsburgic de a sili pe românii ortodocşi să treacă la credinţa lui". În această luptă, care a costat mult pe românii transilvăneni, „satul a fost mai tare ca împăratul".*

„S-au împlinit 120 de ani de la revoluţia din 1848 care ne aminteşte de lupta poporului român pentru libertate şi dreptate şi de conducătorii lui, între care ne oprim la mitropolitul A. Şaguna şi Avram Iancu, primul apărînd interesele acestui popor prin cuvînt, ca şef al delegaţiei române la curtea împăratului, iar al doilea cu ajutorul armelor. Este adevărat că împăratul n-a avut de gînd să dea drepturi românilor, ceea ce a produs o mare mîhnire lui Şaguna şi lui Iancu. Lupta lor a contribuit totuşi la afirmarea drepturilor românilor, la realizarea, mai tîrziu, a unităţii lor . . ."

„Biserica noastră a luptat de la început pentru ridicarea credincioşilor şi pentru luminarea lor. Şi astăzi ea este alături de viaţa nouă şi de munca poporului nostru . . . Noi românii ortodocşi n-am ţinut numai la legea şi neamul nostru, ci am avut stimă şi dragoste şi faţă de alte credinţe, de alte popoare. Noi n-am luptat să atragem la credinţa noastră pe nimeni. Am respectat credinţa tuturor, dar am pretins ca şi noi să fim lăsaţi în legea noastră . . ."

„Trăim într-o ţară liberă şi independentă. Prin vrednicia lui, poporul nostru trăieşte de sine stătător, colaborînd totodată în spirit de egalitate şi independenţă cu alte popoare.

Liberă şi independentă este şi Biserica Ortodoxă Română".

(Continuare în pag. 4)

Schimbarea la Faţă

În fiecare an, în 6 august, Sfînta Biserică sărbătoreşte Schimbarea la Faţă a Domnului, Dumnezeului şi Mîntuitorului nostru Iisus Hristos.

Ce este Schimbarea la Faţă a Domnului Hristos? Ce trebuie să înţelegem noi prin schimbarea la faţă a Domnului? Ca să putem avea răspuns la această întrebare, este de trebuinţă să ştim ce se spune în Sfînta Evanghelie despre ea.

Orice cititor cu luare aminte la dumnezeieştile Evanghelii poate să-şi dea seama cu uşurinţă că despre Schimbarea la Faţă a Domnului Hristos istorisesc trei dintre cei patru Sfinţi Evanghelişti. Despre ea a scris Sfîntul Evanghelist Matei (17, 1—9), Sfîntul Evanghelist Marcu (9, 2—10) şi Sfîntul Evanghelist Luca (9, 28—36).

Din istorisirea Sfinţilor Evanghelişti aflăm că luînd Domnul pe trei dintre ucenicii Săi, pe Petru, pe Iacob şi pe Ioan, s-a suit împreună cu ei într-un munte înalt (Matei 17, 1; Marcu 9, 12; Luca 9, 28). Sf. Evanghelist Luca ne informează că Domnul s-a suit atunci în munte „ca să se roage" (Luca 9. 28). „Pe cînd se ruga el — ne spune mai departe Sf. Luca — vederea feţei sale s-a făcut alta şi îmbrăcămintea lui albă strălucitoare" (Luca 9, 29). Sfîntul Evanghelist Marcu scrie că Domnul „s-a schimbat la faţă" înaintea ucenicilor pe care i-a luat cu sine (9, 2) „şi veşmintele lui s-au făcut strălucitoare, prea albe ca zăpada, cum nălbitor nu poate nălbi la fel, pe lume" (9, 3), iar Sf. Evanghelist Matei, după ce ne informează că Domnul Hristos s-a schimbat la faţă, lămureşte că „faţa lui strălucea ca soarele iar veşmintele lui se făcură albe ca lumina" (17, 2).

Fiecare din cei trei istorisitori ai Schimbării la Faţă a Domnului ne face cunoscut că martori ai acestei minuni au fost nu numai cei trei ucenici, pe care Domnul îi luase cu Sine în munte, ci şi doi dintre bărbaţii de frunte ai Vechiului Testament, şi anume, Moise şi Ilie (Matei 17, 3; Marcu 9, 4; Luca 9,30). Din istorisirea Sf. Evanghelist Luca ştim că aceşti doi bărbaţi „arătîndu-se întru slavă, spuneau sfîrşitul pe care el — adică Iisus — avea să-l împlinească în Ierusalim" (9,31).

Cît de mare a fost uimirea ucenicilor în faţa acestor lucruri neaşteptate şi mai presus de fire, ne dă să înţelegem Sf. Evanghelist Matei, care cuprinde în istorisirea acestui eveniment următoarele cuvinte: „Auzind ucenicii — glasul care s-a auzit în norul ce i-a învăluit — au căzut cu faţa la pămînt şi s-au spăimîntat foarte. Ci Iisus venind la ei şi atingîndu-i, le zise: Sculaţi-vă şi nu vă temeţi" (Matei 17, 6—7).

Muntele cel înalt, în care Domnul s-a schimbat la faţă este, după cum ne spune tradiţia bisericească, muntele Tavorului.

După ce am prezentat Schimbarea la Faţă a Domnului, aşa cum ne este înfăţişată în Sfintele Evanghelii, să vedem acum cum a fost privită ea de către Sf. Apostoli, care au fost martorii ei şi de la care ne-au rămas cuvinte în care ei se referă la această minune. Unul dintre aceştia, Sf. Apostol Petru, deci cel care voia să facă cele trei colibi, ca să poată rămîne mereu în muntele schimbării la faţă, în a doua epistolă sobornicească a sa, referindu-se la Schimbarea la Faţă a Domnului, spune următoarele cuvinte: „Noi v-am adus la cunoştinţă puterea Domnului nostru Iisus Hristos şi venirea lui, nu luîndu-ne după basme meşteşugite, ci văzînd mărirea lui

(Continuare în pag. 2)

SCHIMBAREA LA FAȚĂ

(Urmare din pag. 1)

cu ochii noștri. Într-adevăr el a primit de la Dumnezeu-Tatăl cinste și mărire, atunci cînd, din înălțimea slavei, un glas ca acesta a venit către el: Acesta este fiul meu cel iubit, întru care bine am voit. Și acest glas noi l-am auzit pogorîndu-se din cer, pe cînd eram cu Domnul în muntele cel sfînt" (1, 16, 18). Din aceste cuvinte ale Sf. Apostol Petru, înțelegem că la Schimbarea la Față, Domnul și-a arătat „mărirea Sa".

Așadar, Schimbarea la Față a Domnului Hristos a fost înțeleasă, încă de la început, ca o arătare a măririi Domnului Hristos.

Urmînd mărturiilor dumnezeiești Scripturi, Sf. Biserică înfățișează de asemenea Schimbarea la Față a Domnului ca o arătare a măririi Celui ce s-a schimbat la față. „Schimbatu-te-ai la față, în munte, Hristoase Dumnezeule, arătînd ucenicilor Tăi, mărirea Ta, pe cît se putea..." (troparul praznicului) și: „În munte te-ai schimbat la față și pe cît au cuprins ucenicii Tăi, mărirea Ta, Hristoase Dumnezeule, au văzut" (Condacul praznicului) — sînt cuvinte care se repetă des la sfintele slujbe. În aceste cuvinte se cuprinde și se înfățișează adevărul că în strălucirea feței Domnului și a veșmintelor Lui, pe muntele Tavorului, Domnul și-a arătat mărirea Sa, dar nu pe cît este ea, ci numai cît poate fi ea cuprinsă în marginile puterilor de cunoaștere ale firii omenești.

Dacă mărirea omului este, după cum spune Sf. Maxim Mărturisitorul, „intelectul", adică mintea în care se răsfrînge slava dumnezeească, mărirea Celui ce este și Dumnezeu adevărat și om adevărat, fără îndoială că nu poate fi alta decît dumnezeirea Sa. În aceasta a și văzut sfînta Biserică mărirea Domnului Iisus, de aceea și învață că arătîndu-și Domnul mărirea Sa, El își arată dumnezeirea Sa. „Se suie în muntele Tavorului Stăpînul, frumusețea dumnezeirii Sale să o strălucească" (Troparul înainte prăznuirii).

Dar e știut de toți cei ce cugetă duhovnicește și sînt luminați de lumina cunoștinței adevărate, că dumnezeirea este mai presus de înțelegerea omenească, mai presus de ceea ce poate omul cuprinde în marginile firii sale. Pentru această pricină, Domnul Hristos a ales lumina ca simbol (semn) al dumnezeirii Sale celei mai presus de înțelegere.

Într-adevăr, fața străluminată a Domnului și veșmintele Lui strălucitoare l-au arătat pe El ucenicilor, care erau de față, ca pe unul ce este cu totul neapropiat și mai presus de orice putere a omului de a-l cunoaște, căci precum lumina este și arătată și nearătată, și cunoscută, dar și mai presus de cunoaștere, și cuprinsă, dar și necuprinsă, și simțită, dar lasă mereu simțămîntul covîrșirii, tot așa este și dumnezeirea, care deși se face arătată, rămîne mereu mai presus de priceperea noastră. În vremea propovăduirii Sale pe pămînt, Domnul Hristos și-a arătat mai cu seamă firea omenească, în care lucra cu firea dumnezeiască. Firea omenească a Domnului Hristos era pentru firea dumnezeiască ca un nor care ascunde soarele. De aceea bine s-a zis că: „Om văzut, dar Dumnezeu ascuns, Hristos în Tavor se suie, raza dumnezeirii cea mai presus decît soarele descoperind prin strălucirile slavei" (Canonul înainte prăznuirii). Într-adevăr, pe muntele Tavorului Domnul Hristos și-a arătat dumnezeirea Sa, care a strălucit din norul trupului, întocmai cum soarele se străvede printre nori. Cu acest prilej Iisus a fost văzut deodată ca Dumnezeu și om, dumnezeirea Sa strălucind în firea omenească cu tot atîta evidență cu cîtă era văzută mai înainte omenitatea Sa purtătoare de dumnezeire.

Arătîndu-și mărirea Sa pe muntele Tavorului, Domnul și-a arătat și mărirea cu care a înviat din morți. Aceasta o spune Sf. Biserică zicînd: „Mai înainte închipuind învierea Ta, Hristoase Dumnezeule — în Tavor te-ai suit. Și Tu, Mîntuitorule, la față schimbîndu-te, muntele Tavorului cu lumină s-a acoperit..." (Stihirea cu Slavă... și acum... de la Doamne, strigat-am..., din ziua praznicului). Tot cu acest prilej a arătat Domnul și mărirea cu care va să vie la a doua venire, căci „iarăși va să vie cu mărire, să judece viii și morții" (Simbolul credinței). A mai arătat Fiul lui Dumnezeu și mărirea de care se vor învrednici cei drepți la a doua venire, cînd „cei drepți vor străluci ca soarele întru mărirea Tatălui lor" (Matei 13, 43). Și aceasta o mărturisește Sf. Biserică, în cuvintele: "Schimbarea omenească ceea ce va să fie întru a doua și înfricoșată venirea Ta, cu slavă, arătîndu-o Mîntuitorule, în muntele Tavorului te-ai schimbat la față..." (Sedealna 1 de la utrenia praznicului).

Starea de față a lui Moise și a lui Ilie are și ea însemnătatea ei. Ca reprezentanți ai Legii și ai Proorocilor, ei reprezentau, în același timp, și pe cei trecuți din viața aceasta, iar împreună cu cei trei Apostoli, fiind în Tavor, l-au arătat pe Domnul Hristos ca fiind stăpîn peste cele din cer, peste cele de pe pămînt și peste cele de dedesubt. Acest adevăr îl mărturisește Sf. Biserică în următoarea alcătuire: „Ca înaintea celui ce stăpînește cerul și peste pămînt împărățește și peste cele de dedesubt ai domnie, Hristoase, înaintea Ta au stătut de pe pămînt adică Apostolii, și ca din cer tezviteanul Ilie, și Moise din morți, cîntînd cu un glas: popoare preaînălțați-l pe El întru toți vecii" (Canonul din ziua praznicului).

Este foarte însemnat de observat că atît Sfinții Părinți în special, cît și Sfînta Biserică în general, privind schimbarea la față a Fiului lui Dumnezeu întrupat, o înfățișează credincioșilor nu numai ca pe un eveniment care s-a petrecut în istorie înainte cu multă vreme, ca pe un eveniment care a avut însemnătate pentru cei care l-au văzut împlinindu-se, ci mai cu seamă ca pe un eveniment pe care îl pot cunoaște toți cei ce se fac vrednici de cunoașterea lui. Acesta este, de altfel, și rostul prăznuirii Schimbării la Față, prăznuire la care credincioșii sînt chemați să participe în mod real, năzuind să fie și ei martori ai măririi Domnului, care nu încetează să se arate. Pentru aceasta este de trebuință ca fiecare credincios să dorească să fie împreună cu Domnul Hristos, să vrea să se străduiască să meargă împreună cu El și cu Sfinții Apostoli Petru, Iacob și Ioan, în muntele Tavorului, cu scopul precis de a vedea schimbarea la față a Domnului Hristos. La aceasta ne îndeamnă Sfînta Biserică în chip stăruitor, ca de exemplu: „Veniți toți, mai înainte curățindu-ne, să ne suim cu mintea în muntele Tavorului să vedem pe Hristos" (5 august. Sedealna 1 de la utrenie).

Așadar, numai cine are „inima curățită de patimi" poate să se ridice cu mintea în ceea ce numește Biserica „muntele privirii", adică să cunoască ceva din mărirea Domnului Hristos, mărire care se descoperă numai celor curați. În acest înțeles primim și îndemnul: „Toți pămîntenii să ne curățim inimile ca prin bună tocmire să vie și la noi slava darului Celui în trei fețe" (10 august, stihirea 3, la stihoavna vecerniei).

Pe măsura îmbunătățirii noastre în împlinirea poruncilor lui Dumnezeu, prin care se curățește inima noastră de patimi și se înmulțesc în noi virtuțile, pe această măsură ne ridică în muntele Tavorului, adică la înălțimea vredniciei de a ni se descoperi mărirea lui Dumnezeu ,atît din dumnezeeștile Scripturi, cît și din făpturile pe care El le-a creat, și chiar la cunoștință mai presus de simțiri. A cunoaște mărirea lui Dumnezeu, după chipul cunoștinței celor ce au văzut-o pe muntele Tavorului însemnează, pentru noi, a ne minuna de toate cele ce le-a creat Dumnezeu, ca și purtarea Lui de grijă pentru făptura întreagă și pentru noi înșine. Mai însemnează, apoi, și a avea mereu conștiința măreției lui Dumnezeu, arătată în Sfintele Scripturi și în toate făpturile create de El.

Ca astfel de lucruri să se împlinească în noi, trebuie deci ca noi să ne schimbăm la față, devenind așa cum ne vrea Dumnezeu, buni, cinstiți, cu inima curată, iubitori de Dumnezeu, de oameni și de patrie.

Ierod. *Teofil Părăianu*

UN CTITOR AL CULTURII ROMÂNEȘTI

Mitropolitul Veniamin Costache

Printre marile personalități care au ctitorit cultura românească de la sfîrșitul sec. al XVIII-lea și jumătatea celui de al XIX-lea, un loc de cinste se cuvine figurii impunătoare a aceluia care, fără a fi împlinit bine 35 de ani, avînd în urmă încă 11 ani de arhierie, la Huși și la Roman, ajunge mitropolitul de veșnică pomenire Veniamin Costache al Moldovei, de la a cărui naștere se împlinesc în decursul acestui an două veacuri (1768—1968).

Ca ierarh, mitropolitul Veniamin nu s-a mulțumit doar să slujească și să predice, ci a coborît stăruitor în mijlocul poporului căutînd să-i cunoască păsurile și să-i ușureze năcazurile. De aceea cînd i se impută că și-a uitat de obîrșia lui boierească — se trăgea din spița boierului Boldur, vestitul general și sfetnic al lui Ștefan cel Mare — el răspunde liniștit: „Din contră boierilor, în memoria mea stau întipărite numele tuturor eroilor care cu arma în mînă au apărat clironomia noastră și deaceea am milă și respect către toți răzeșii și mazilii, către toate treptele de jos, pentru că numai prin vinele lor curge sîngele bravilor moldoveni".

Dragostea lui mare față de cei obidiți și în suferință s-a arătat prin multe fapte și se face cunoscută și prin faptul că, încă de pe cînd era stareț la mân. Sf. Spiridon din Iași, și-a cedat partea de moștenire ce-i revenea din moșia părintească de la Roșiești, în favoarea acestui venerabil așezămînt spitalicesc. Ajuns apoi episcop la Roman, înființează pe cheltuială proprie un spital cu medic și o „spiterie". „Veniturile sale episcopale neajungîndu-i pentru întreținerea acestei binefaceri — ne destăinue mai tîrziu episcopul Melchisedec — a fost silit să se împrumute cu 80 de pungi de lei, pe care s-a îndurat a le plăti din veniturile viitoare".

A fost un mare și luminat patriot, fiind convins că numai prin cultură se poate ridica un popor. De aceea, în vederea luminării poporului, el trimite, adeseori pe cheltuiala sa personală tineri ca să învețe nu numai teologie ci și unele discipline laice, la Kiev, Lemberg, Cernăuți sau în Grecia, Germania, Italia. A militat cu convingere pentru înlocuirea termenilor străini din limbă și în special din cărțile de cult, cu cuvinte neaoș românești. Pe cei care se împotrivesc acestui fapt mitropolitul Veniamin îi consideră: „dușmanii națiunii românești". El însuși, bun cunoscător mai ales al limbiii grecești, lasă o frumoasă zestre de 18 traduceri (Chiriacodromion, Teologia Mitrop. Platon, Istoria bisericească a lui Meletie, Pidalionul etc.) precum și 23 de manuscrise. De asemenea, cu binecuvîntarea și sprijinul său s-au tipărit alte 34 de cărți.

Dar cea mai de seamă contribuție o aduce marele Mitropolit în problema organizării și dezvoltării învățămîntului românesc din Moldova, înființînd la Mănăstirea Socola din Iași seminarul care încă din timpul lui începuse să-i poarte numele și în care, în locul călugărilor, au fost primiți la învățătură 60 de tineri. Pe lîngă cei trei dascăli pe care-i avusese școala la început, înțeleptul Mitropolit aduce din Transilvania încă patru, printre care și pe Vasile Pop devenit profesor și director al școlii. Ca să înțelegem importanța Seminarului Veniamin pentru cultura românească notăm că cineva, pe drept cuvînt a spus: „Ceeace Sorbona este pentru franceji, este Socola pentru Români".

Ca prim efor al școlilor din Moldova, mitropolitul Veniamin Costache mai întemeiază o școală la Mănăstirea Sf. Nicolae din Iași și tot la Iași redeschide școala și tipografia de la Trei Ierarhi, întemeiate de domnitorul Vasile Lupu. În restul Moldovei, la Focșani, Galați, Bîrlad, Roman și Huși deschide încă șase școli românești, instituind și 50 de burse pentru elevii săraci.

Tot mitropolitului Veniamin i se datoresc și alte inițiative culturale importante. Astfel, el creiază o școală de cîntăreți la care aduce dascăli vestiți din Țarigrad, care să redea cîntării bisericești frumusețea muzicii bizantine. Se îngrijește de învățămîntul profesional, înființînd cea dintîi școală de arte și meserii. Pune bazele învățămîntului politehnic, întemeind școala de ingineri hotarnici, la care Gh. Asachi, trimis anume spre specializare la Lemberg și Viena, predă un curs de matematică teoretică cu aplicații practice de geodezie și arhitectură. Tot sub imboldul lui se pun bazele învățămîntului superior, înființîndu-se în 1835 Academia Mihăileană. Astfel în 1841 școlile românești din Moldova numărau 3000 de elevi cu 50 de profesori.

Tot marelui ierarh i se datorește și apariția teatrului în Moldova. Oameni competenți spun că: „Veniamin nu numai că a aprobat, dar chiar a încurajat începuturile pentru creerea acestui templu de moralitate și educațiune",

Ca încheiere, redăm impresia de neuitat pe care venerabilul Mitropolit a lăsat-o gînditorului francez Edgar Quinet, care l-a văzut slujind: „O, spectacol măreț și sublim! Suflet de o castitate îngerească, frumos și plin de majestate, cum n-am mai văzut un alt bătrîn în viața mea, cînd mitropolitul Veniamin, în toată splendoarea Bisericii sale orientale, se înfățișa îmbrăcat cu veșmintele sale aurite, cu pletele-i de zăpadă și-n valuri, căzînd pe umeri, poporul vedea într-însul pe însuși sfîntul Patron al Moldovei".

Preot *Ioan Opriș*

Două scrisori inedite ale lui Zaharie Boiu din 1848

O figură binecunoscută în părțile Sibiului, ca unul care a fost un vrednic dascăl, scriitor și poet, ajungînd să fie între cei dintîi ardeleni membri ai Academiei de la București, Zaharia Boiu *(1834—1903) ne-a lăsat încă de pe cînd era protopop la Sighișoara două scrisori de toată frumusețea în legătură cu frămîntările revoluționare din Transilvania anilor 1848—9.*

Sub puternica impresie a celor hotărîte pe Cîmpia Libertății, Z. Boiu scrie lui Șaguna la 1 iulie 1848 (deci înainte de a fi început războiul civil în toată legea): „Între grijă și nădejde să afla nația noastră română din Transilvania cu reformele anului acestuia . . . , căci cu toată mulțumirea nemărginită ce-am avut-o în libera adunare națională de la Blaj și aceea prin multe poticneli, hrăneam o mare nădejde de mîngăiere pe viitor, în care ne-am întărit din rezultatul amînduror deputăciunilor (către împărat și către Dietă), pe care răzima întreaga nație. Osebit ne-a bucurat rezoluția împărătească, dar grija din inimile noastre n-a putut fi ștearsă din pricina urii egoistice a unora dintre conducătorii națiunilor conlocuitoare".

Mergînd cu analiza pînă la miezul lucrurilor, denunțînd minciuna cu care a fost înșelat poporul român, Zaharie Boiu zice în continuare: „Vedem că față de noi guvernul una grăește, alta împlinește. Că deși numește națiunea română „receptă", reprezentată și în privința alegerii de deputați fără deosebire de celelalte nații, dar în fapt se vede stăvilită de a putea ajunge cumva la dorințele ei, cînd după articolul de lege alegătoare, afară de nobili și realiști (regaliști sau demnitari numiți de rege) numai aceia pot fi alegători ca cetățeni, care sînt proprietari de moșii dăjduite (impuse) la peste 8 florini argint afară de darea capului. Aceasta a fost chiar stavila, care pe națiunea noastră o ține îndărăpt, cînd celorlalte le e deschisă calea de a înainta. Aceasta s-a văzut în fapt și la alegerea a doi deputați din partea Sighișorii, care s-au întîmplat în ziua de 24 iunie a.c. . . . și în zadar ne opintirăm noi cîțiva ce eram de față a aștepta pe unul din cei doi să fie român, că din 1700 de familii de români abia 22 au putut vota, iar sașii, care sînt mult mai puțini, au ajuns să-și exprime votul 800 de inși!

„Din aceasta se vede că pentru noi nu este nici milă, nici dreptate, ci se face doar vînătoare după interese particulare și atunci nici nu putem aștepta altceva decît că și în viitor vom fi tratați cum am fost și pînă acum. Pe calea aceasta numai nobilimea și realiștii iar din țăreni numai cei bogați au drept de cetățeni ai statului, iar sărăcimea populară, cea apăsată pînă aici, deși poartă greutățile publice cu îndoite sudori, partea cea mai mare români, cărora le-au fost închise toate izvoarele nutremîntului vieții, și acum pe principurile uniunii egale sînt stăviliți a rămînea tot unde au fost, ba încă, împotriva nădejdii, și mai rău, că, pe cum vedem, jalbele noastre întocmite la Blaj nu ne cîștigară altceva de dorit pînă acum nouă celor din pămîntul regesc, decît abuzuri din partea națiunii maiorente. Se vede că în zadar lucrăm și mai departe pămîntul domnilor, în zadar le ducem roada acasă deagata, în zadar purtăm toate greutățile publice cu cea mai mare supunere, pînă și în privința armelor și a gardei naționale săsești din anul acesta înființată, ne-am umilit tot în zadar, că de la reprezentație de cetățeni sîntem scoși afară dintre conlocuitori dacă nu avem moșii sau meșteșug, la care n-am putut încăpea. Sătenii din tot scaunul Sighișorii așijderea . . . deaceea te rugăm, Prea Sfințite Părinte, potrivit

1) cu punctul prim al Petițiunii de la Blaj, să ni se ordineze loc celor din Scaunul Sighișorii a avea un deputat român la Dietă, pe care să-l alegem noi poporul român după numărul popular, iar nu după articolul de lege atît de secătuitor românimii".

2) „Despre necultivarea națiunii române din lipsa școalelor și a învățătorilor literați (punctul 13 al Petițiunii), să nu fim uitați".

3) „Slăbirea numerosului popor român de 7514 suflete din scaunul Sighișorii și sărăcia în care învață e lipsa de pămînt al său propriu, dovada e de față: scoaterea afară din alegătorii de deputați a celor ce n-au nici moșii, nici meșteșug, de care partidă sînt mai toți românii că nici moșii, nici la meșteșuguri n-au putut încăpea ca români. Lipsa aceasta ne pare că nu destul s-a fost descoperit din parte-ne la Blaj, de aceea repetim punctul 11 rugîndu-ne ca să ni se dea și nouă parte după dreptul egal din toate foloasele, de care conlocuitoarea nație săsească se bucură, ca apoi așa să putem fi și noi asemenea cetățeni harnici la toate".

4) „Pe lîngă pretinderea a toate 16 puncturile Petițiunii, osebit cerem și cu solemnitate protestăm repetînd punctul 1 în privința naționalității , a limbii și a religiei, ca acestea să ne rămînă la orice întîmplare nevătămate".

După ce semnează acest memoriu nu mai puțin de 42 de persoane (preoți, învățători, jurați și gocimani ai consiliilor parohiale), Z. Boiu mai adaugă o scrisoare „tocmai cînd terminărăm jalba dintîi", în care mulțumește lui Șaguna pentru cunoscuta lui pastorală din 18 iunie 1848, în care acesta anunța, spre liniștire, pe toți românii ardeleni că „nația română va fi recunoscută printr-o lege deosebită . . . că toți din țară, fără nici o deosebire, vom plăti contribuția deobște, că se va șterge iobăgia și dijma, că vom avea tipar liber și judecătorii jurate, că poporul nostru se va înarma după lege, că și noi vom avea după numărul și hărnicia neamului amploiați (funcționari) de român".

Față de toate cele anunțate de vlădica Andrei, exprimîndu-și profunda lor mulțumire, protopopul, preoții din jurul Sighișorii, cîțiva învățători și poporeni care semnează, numesc pe Șaguna „adevărat tată" pentru „nepregetatele osteneli arătate poporului", rugîndu-l totodată ca „lipsele noastre să fie vederate . . . și să nu fim uitați".

Se știe că în lunile de peste vară Șaguna s-a zbătut din toate puterile să împace adversitățile, să sloboadă din temnițe pe mulți din conducătorii românilor, să îndulcească raporturile feudale între unii moșieri și țărănimea care-și cerea drepturile și nu mai voia să-și lase pămînturile sătești răpite în ultimul timp de latifundiarii și arendașii hrăpăreți. La un moment dat era să fie chiar arestat. Ce folos? Prin august-septembrie 1848 spiritele s-au înverșunat atît de tare, încît cu toată strădania lor, lucrurile au luat altă întorsătură. Orientarea fatală a cercurilor maghiare conduse de Kossuth n-a mai putut fi oprită decît de rezistența generală, în care rol de frunte l-au avut oamenii lui Iancu. Dură fatalitate! Dar în urma acestor mari frămîntări s-au conturat zorile apropierii dintre naționalități, afirmarea poporului român și unirea lui într-o singură patrie.

Prot. *T. Bodogae*

Scriitori străini scriu despre unele realități românești

Dintre scriitorii străini care au scris despre unele realități legate de istoria religioasă și culturală a poporului nostru trebuie să amintesc pe profesorul catolic italian de la Torino, Mario Ruffini. Profesorul Ruffini a fost în țara noastră, ne cunoaște istoria, ne cunoaște trecutul glorios, ne cunoaște limba și obiceiurile, ne cunoaște folclorul și poezia populară și a rămas impresionat cînd i-a fost dat să cunoască realizările artistice ale poporului nostru. Monumentele noastre de artă au constituit pentru el un prilej de adevărată desfătare sufletească.

Tocmai fiindcă ne cunoaște atît de bine, el a căutat să facă cunoscute și celor din Apus unele realități legate de istoria culturală și religioasă a poporului nostru. În acest scop a scris o serie de studii, pe care apoi le-a publicat în broșuri separate. Studiile lui au fost publicate mai ales în revista italiană cu caracter ecumenist „Oekoumenikon", care apare la Roma.

În cele ce urmează amintesc unele dintre aceste studii ale profesorului Mario Ruffini, cu o prezentare scurtă a cuprinsului.

În anul 1966 acest profesor scrie un studiu legat de viața și activitatea mitropolitului Antim Ivireanu, cu ocazia împlinirii a 250 de ani de la moartea sa. Despre Antim Ivireanu zice profesorul Ruffini că „a fost una dintre cele mai mari figuri ale Bisericii Ortodoxe Române, care a desfășurat o largă activitate tipografică, chiar și de caracter ecumenic, convins orator și foarte bun predicator, evlavios întemeietor de mănăstiri și dîrz apărător al credinței ortodoxe". Viața și activitatea mitropolitului Antim Ivireanu ne este prezentată într-o lumină foarte vie și într-o formă plăcută și atrăgătoare încît oricine o citește rămîne impresionat de octivitatea intensă pe care a desfășurat-o mitropolitul Antim Ivireanu în tipărirea de cărți, ca orator, ca predicator, ca fondator de mănăstiri, ca miniaturist și mai ales munca depusă de el în scopul „apărării credinței ortodoxe împotriva propagandei catolice pe care o socotea nedreaptă și primejdioasă".

Într-o altă broșură, prof. Ruffini scrie despre împlinirea a 500 de ani de la întemeierea mănăstirii Putna. In studiul său se ocupă de importanța pe care a avut-o mănăstirea din punct de vedere cultural. „Mănăstirea Putna — zice prof. Ruffini — e vestită pe drept cuvînt și prin bogățiile artistice, care fac acum din muzeul ei unul dintre cele mai bogate muzee de antichități, nu numai din România ci chiar din lumea întreagă".

Intr-un alt studiu prof. italian se ocupă cu actuala organizare a Bisericii Ortodoxe Române, scoțînd în evidență activitatea și meritele deosebite ale Prea Fericitului Patriarh Justinian, mai ales pe linia de asistență socială și de apostolat social. „In dezvoltarea culturii teologice românești — zice profesorul Ruffini — se resimte o adevărată renaștere. Atît profesorii cît și candidații la magisteriu (doctoranzii) publică valoroase studii de un înalt nivel cultural și științific în toate ramurile teologiei și istoriei bisericești. Această bogată activitate culturală e în strînsă legătură cu renașterea vieții religioase și spirituale în Institutele Teologice". Autorul amintește în studiul său despre numărul mare de reviste bisericești care apar în țara noastră și nu uită să amintească și de „bătrîna și glorioasa revistă ultracentenară, editată de centrul mitropolitan din Sibiu „Telegraful Român", întemeiată în anul 1853, cu mireasma sa plăcută, destinată mai ales credincioșilor". Profesorul Ruffini se ocupă și de salarizarea clerului, de organizarea mănăstirilor și de cărțile de cult tipărite.

Intr-un alt studiu al său, profesorul în cauză ne prezintă viața și activitatea Sfîntului Iosif cel Nou de la Partoș, mitropolitul Timișoarei. „Pentru bogatele semne ale bunătății cerești ale căror daruri au dat spirituală splendoare în viața și moartea sfîntului, cred că el merită — zice prof. Ruffini — să fie cunoscut și de noi (catolicii), în vederea acelei unități a Bisericii pe care noi o dorim să fie cît mai aproape și care cu Sfîntul Iosif cel Nou din Partoș ne apare realizată în unitatea sfinteniei".

In anul 1967 prof. Ruffini scrie un studiu de 25 pagini în legătură cu „Succesul Sf. Petru în folclorul popular românesc", în care ne prezintă viața și activitatea Sf. Apostol Petru așa cum apare în legendele populare românești. El susține că toate legendele create în legătură cu Sf. Petru sînt o confirmare a învățăturii Bisericii Ortodoxe în sensul că nu aflăm nimic în ele care să-i atribuie Sf. Petru vreo onoare sau întîietate printre ceilalți Apostoli. Nu aflăm nimic care să confirme învățătura despre primatul Sfîntului Petru. Sf. Petru ne apare ca un om ca toți ceilalți oameni, bea, mănîncă, știe să ajute pe cei slabi împotriva celor tari, e milostiv față de animale și e certat și pedepsit adeseori de Domnul pentru neascultarea lui. Profesorul Ruffini scoate în relief denumirile populare ale Sfîntului: Sîn Petru, Sîn Chietru, Sîn Pătru etc., precum și unele forme asemănătoare pe care le întîlnim în toponomastică.

Cea mai recentă lucrare a prof. Ruffini este „Opera religioasă și socială a lui Petru Movilă, mitropolitul Kievului", lucrare de peste 120 de pagini. Încă de la început el arată că opera religioasă a mitropolitului Petru Movilă se încadrează, în ce privește partea ortodoxă, în lupta între catolicism și protestantism în prima jumătate a secolului al XVII-lea, pentru a promova un influx asupra religiei ortodoxe în Orientul european".

Lucrarea are mai multe părți.

Mai mult se ocupă prof. italian cu opera teologică a mitropolitului Petru Movilă, așa numita „Mărturisire ortodoxă", care cuprinde o formulare scurtă însă foarte precisă a doctrinei ortodoxe, întocmită în scopul de a o pune la îndemîna preoților și credincioșilor. In continuare el amintește și de sinodul de la Iași din 1642 și de importanța de care s-a bucurat „Mărturisirea ortodoxă" a lui Petru Movilă.

In ultima parte a lucrării prof. Ruffini ne arată influența pe care a avut-o opera lui Petru Movilă asupra Principatelor Române.

Lucrările prof. Ruffini sînt de mare folos celor ce le citesc, constituind și ele o dovadă a vieții și activității creatoare pe care poporul nostru a desfășurat-o în această parte a continentului european.

Al. Moisiu

Elemente de artă din Muntenia în construcția bisericii „Sf. Nicolae" din Scheii Brașovului

Este îndeobște cunoscut rolul însemnat pe care l-a avut biserica „Sf. Nicolae" din Schei în dezvoltarea culturii noastre, a legăturilor neîntrerupte dintre românii din Transilvania și Țările Române.

Aceste legături sînt deplin oglindite în prima cronică românească din Transilvania: „Istoria sfintei besereci a Șcheilor Brașovului" a lui Radu Tempea. Începută în 1716 și continuată apoi pînă în 1742, Istoria lui Radu Tempea cuprinde în ea și cronica protopopului Vasile, scrisă cu un veac mai înainte.

Arhiva bisericii „Sf. Nicolae", organizată acum științific, va descoperi și alte mărturii.

Dar, iată că abia începute lucrările de restaurare a bisericii „Sf. Nicolae" și a clădirii în care funcționează muzeul, arhiva și biblioteca și „surprizele" nu s-au lăsat așteptate.

Deși, după actuala înfățișare a bisericii, nu se poate deduce o legătură pe linie arhitectonică cu stilul bisericilor din Muntenia, deoarece numeroasele adăugiri și restaurări ce i s-au făcut au schimbat stilul inițial și i-au dat un caracter deosebit, din îmbinarea mai multor stiluri, totuși lucrările de restaurare, începute în acest an, au descoperit elemente de arhitectură comune cu bisericile din Muntenia.

Revista „Astra" din Brașov, în numărul de pe mai 1968, consemnează comunicarea arhitecților C.S.C.A.S. în legătură cu „descoperirea istorică" de la biserica „Sf. Nicolae".

În ce constă această descoperire?

Pe zidul bisericii din partea de nord, lîngă care s-a construit în 1733 paraclisul, s-a descoperit o cornișe bogată în elemente de artă specifică bisericilor din Muntenia.

În locul brîielor actuale, reapar fîșiile alternative de cărămidă aparentă și tencuială, continuate cu firide, care dau un aspect frumos și istoric întregii clădiri.

Cornișa este construită din trei rînduri de cărămizi speciale, dispuse cu zimți de ferăstrău. Dedesubtul lor apar firidele proprii bisericilor din Țara Românească.

Elemente de stil muntenesc s-au aflat și la clădirea vechii școli, în care se află în prezent muzeul.

Toate aceste descoperiri, pe care lucrările ulterioare le vor îmbogăți, vin să confirme încă o dată legăturile neîntrerupte și multilaterale dintre românii din Transilvania și cei din Țara Românească.

Prin „vama cucului" au trecut mereu, veac după veac, ciobani, preoți și cărturari, meșteri, comercianți și zugravi, care au dus într-o parte și alta a Carpaților graiul și creațiile lor.

C.

Omagiu fostului lor dascăl

În ziua de 31 mai 1968, între orele 18,30—19, în capelă, proaspeții absolvenți ai Institutului nostru Teologic de grad Universitar au adus — cu prilejul încheierii festivității împreunate cu terminarea cursurilor și a prezentării tabloului de absolvire — un omagiu de mulțumire și recunoștință Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, care — pînă acum un an — le-a fost dascăl întru ale teologiei.

În numele absolvenților a luat cuvîntul dl Crețа Simion, fostul responsabil al anului IV, care a exprimat Înaltului Ierarh respectuoase mulțumiri pentru osteneala ce a depus-o pentru formarea lor teologică și duhovnicească, făgăduind totodată că noii absolvenți vor fi buni slujitori ai Sfintei noastre Biserici și buni cetățeni ai scumpei noastre Patrii.

Răspunzînd, Î. P. S. Sa a arătat că dintre toți fiii săi duhovnicești cei mai apropiați de sufletul său sînt studenții teologi, întrucît ei trebuie să fie folositori Bisericii și Patriei. În continuare, Î. P. S. Sa subliniază că noii absolvenți sînt o generație privilegiată, pentru că și-au terminat studiile sub semnul a două evenimente de seamă: împlinirea a 50 de ani de la Unirea Transilvaniei cu Patria mamă și împlinirea a 20 de ani de la Reîntregirea bisericească. Faptul acesta le impune o obligație morală în plus: *aceea de a fi propovăduitori — cu cuvîntul și cu fapta — ai întăririi unității noastre naționale și bisericești.*

Cartea, un bun prieten

Marele cărturar al neamului nostru, istoricul Nicolae Iorga, referindu-se la cărți, cu multă recunoștință față de ele scrie: „O, sfintele mele cărți, mai bune și mai rele, pe care soarta prielnică mi le-a scos înainte, cît vă datoresc că sînt om, că sînt om adevărat... cu cîtă nesfîrșită iubire, cu cîtă nesățioasă patimă v-am cules de pe toate drumurile... pentru a face din voi... biserica celor patruzeci de mii de glasuri (atîtea cărți avea!) care înalță același imn, peste marginile morții cui v-a scris, acelui mare și nobil sfînt, martir totdeauna, care e idealul uman" (N. Iorga: „Pagini alese", E.P.L. 1965, p. 71).

Mărturia fostului profesor universitar, cu renume și dincolo de granițele țării noastre, rămîne un adevăr mult grăitor. Așa se face că, în general, tot ce a fost mai bun în sufletele oamenilor mari a rămas cuprins în cărți; cărțile, cu multilaterala lor destinație, fiind expresii de gîndire și simțire umană, înmănuncheate în zestrea culturală rămasă din toate timpurile, din toate locurile.

Cititul cărților prezintă pentru noi o întreită binefacere:

1. Prin citit se instruiește mintea omului. Orizontul cunoștințelor de tot felul se lărgește tot mai mult, încît persoana care citește poate zări mai departe, are în față o perspectivă întinsă de realități înconjurătoare. Judecata fiecăruia se ajută prin cumpănirea binelui cu răul, prin ocolirea răului și îndreptarea spre binele descoperit din teoriile învățate sau din lectura făcută cu interes de perfecționare morală. Orientarea practică pe calea vieții se clarifică mai bine; cel ce citește cărți de zidire, cărți bune și caută să le urmeze, se comportă mai fără greșeli în viață.

2. Cititul mărește sensibilitatea inimii. Patimile Domnului Iisus Hristos, de plidă, ca și uciderea cu pietre a primului mucenic Ștefan, înduioșează pînă la lacrimi pe credinciosul creștin. Lecturile „Din lumea celor care nu cuvîntă", scrise de E. Gîrleanu, precum și „Moartea căprioarei", de N. Labiș, sînt mărturii despre nevinovăția animalelor. Din asemenea lecturi ca și din altele de acest fel, se desprinde gingășia cu toate nuanțele ei și se înfățișează în icoane de mozaic multicolor. Descoperirea acestor fresce de gingășie e prilej de încîntare adîncă, ce mișcă coardele inimii. Prin citit se fertilizează solul sentimentului încît în el poate rodi, cu îndestulare, dragostea și mila.

3. Voința se ascute prin citit, devenind tot mai activă. Educația voinței se face și prin lecturi, care determină convingerea. Biografiile oamenilor mari de pildă, sînt bune lecturi în acest sens, din ele desprinzîndu-se o gamă dezvoltată de exemple folositoare. Fără aceste exemple, stimularea celui care nu le citește rămîne mereu într-o temperatură scăzută.

Iată deci numai cîteva binefaceri de care se poate folosi cu spor bun cel care citește.

Prietenia cu cartea — produsul cel mai bun al sufletelor mari — e o binefăcătoare trebuință culturală. De aceea, orice carte aleasă, orice carte de zidire este un bun prieten, un bun sfătuitor pe cărările vieții.

Pr. *I. Buta*

† Preoteasa Domnica Handa

La 18 aprilie a.c., joi în Săptămîna Patimilor, după scurte și grele suferințe, s-a stins din viață preoteasa Domnica Handa, născ. Cionca, în vîrstă de 81 ani.

Decedata s-a născut în 10 februarie 1887 în comuna Berghin (jud. Alba), unde tatăl său Nicolae Cionca a fost epitrop bisericesc.

În anul 1907 s-a căsătorit cu absolventul în teologie Ioan Handa din s. Tăuți (jud. Alba), ales preot în com. Muncel lîngă Baia de Arieș, de unde după 4 ani s-a mutat cu soțul său, ales preot în com. Oarda de Jos, unde au stat 37 de ani, iar de aici în satul Tăuți.

A fost o femeie virtuoasă și vrednică, fiind soțului său — cu care a trăit în pace și în deplină bună înțelegere timp de 61 de ani — o bună colaboratoare în conducerea casei și familiei și ajutătoare în păstorirea credincioșilor din parohii. Dumnezeu a binecuvîntat căsătoria lor cu 4 copii, din care 3 sînt în viață, pe care i-a crescut în credința și în frica de Dumnezeu.

Răposata a fost înmormîntată la 20 aprilie a.c., sîmbătă, în Săptămîna Patimilor, în cimitirul central din municipiul Cluj. Serviciul înmormîntării l-a săvîrșit P. C. preot Ioan Costea de la parohia „Sfinții împărați Constantin și Elena" din localitate, care a ținut și cuvîntul de rămas bun, subliniind virtuțile acestei vrednice soții și mame.

O deplîng, adînc îndurerați, soțul său preotul Ioan, fiul Octavian, fiicele Emilia și Hortensia, ginerele Daniel, precum și nepoți, rudenii și cunoscuți.

Dumnezeu să o odihnească și s-o așeze cu drepții Săi!

Participant

Sfințirea bisericii din Avram Iancu

(Urmare din pag. 1)

„Să ne iubim Patria, să întărim și unitatea și libertatea ei. Să ne iubim Biserica și să întărim unitatea și independența ei", sînt cîteva din îndemnurile de încheiere ale Î. P. S. Sale.

A urmat apoi o agapă frățească, la care au toastat: C. pr. pens. N. Burz (A. Iancu), P. C. prot. I. Mihon, C. pr. I. Gligor (Ponorel), C. pr. Gh. Span (Scărișoara), P. C. prof. M. Șesan, dl A. Ambaye, student etiopian la Institutul Teologic din Sibiu, epitropii A. Pogan și R. Vasiu, C. pr. A. Obancea și P. C. vicar Tr. Belașcu.

Tuturor a răspuns Î. P. S. Mitropolit Nicolae, *insistînd cu deosebire asupra unității noastre naționale și bisericești. „Să ne punem toate puterile în slujba Bisericii noastre, în slujba Patriei, pentru a avea bucuria că și noi am contribuit cu ceva la înflorirea ei".*

Către seară, Înaltul Ierarh a cercetat lucrările de la casa parohială din Tîrsa, a vizitat „Casa Iancului", unde a fost întîmpinat de primarul comunei Avram Iancu, Leahu Nicolae, capela alăturată acestei case memoriale, parohia Ponorel, îndreptîndu-se apoi spre Cîmpeni, de unde, a doua zi, urma să-și continue drumul la Sibiu.

Sfințirea bisericii din Avram Iancu a constituit potrivit prilej de bucurie pentru credincioșii din acele părți, de întărire a unității în credința noastră strămoșească, de dragoste față de Patrie.

Rep.

† Preotul Valeriu Pinciu

După o grea suferință de aproape 4 ani, a trecut la cele veșnice în ziua de Sînziene — 24 iunie 1968, preotul Valeriu Pinciu de la parohia Rășinari III.

Născut în 16 ianuarie 1911 în comuna Hosman jud. Sibiu din părinții Nicolae și Maria (funcționar), bunicul fiindu-i preot, urmează școala primară în comună, liceul la Tg. Mureș și teologia la Blaj.

În anul 1931 se căsătorește cu Ana Pinciu din Rășinari, avînd 5 copii.

A slujit ca preot în Hosman, Cisnădie, Sibiu și Rășinari.

Pătruns de-o înaltă conștiință a răspunderii preoțești, anul 1948 îl găsește printre pionerii reîntregirii Bisericii strămoșești, cînd se încadrează în acțiunea de reîntregire a Bisericii noastre strămoșești și prin aceasta a consolidării unității naționale — cu toată convingerea.

Sfînta noastră Arhiepiscopie l-a distins cu brîu roșu pentru devotamentul său preoțesc.

Prohodirea a avut loc joi, 28 iunie a.c., în biserica mare „Cuvioasa Paraschiva" — unde un sobor de preoți în frunte cu P. C. părinte vicar Traian Belașcu, membrii familiei îndoliate și un impresionant număr de credincioși împreună cu corul parohiei au cinstit memoria acestui vrednic slujitor al altarului.

Au vorbit C. preot Ioan Brote din localitate, P. C. părinte Nichifor Todor protopopul Sibiului și P. C. părinte Traian Belașcu, vicar arhiepiscopesc, evocînd momentul revenirii și scoțînd în evidență rostul preoției în neîntrerupta legătură harică a vieții credincioșilor.

În dangătul tînguitor al clopotelor de la cele 3 biserici, sicriul cu rămășițele pămîntești ale preotului Valeriu Pinciu a fost purtat —în cîntare lină — pînă la biserica mică, unde în preajma ei este așezat pentru veșnica odihnă.

Dumnezeu să-l odihnească cu cei drepți!

Participant